

การจัดให้บริการของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา สำหรับนักศึกษาผู้พิการ

Academic Libraries Services for Students with Disabilities

สมาน ลอยฟ้า

Smarn Loipha

ศิลา นวลศรีทอง

Sila Nuansrithong

วันวิสาข์ นัยเนตร

Wanwisa Nainet

จินห์จุฑา เชียงใหม่

Jinjutha Chiangmai

ระพีพัฒน์ กองรักษา

Rapeepat Kongrugsa

จิตติ เนติรังษีวัชร

Jiiti Netirungsiwatchara

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดให้บริการของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา และปัญหาและความต้องการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาผู้พิการกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ประกอบด้วย หัวหน้าฝ่ายบริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

¹ รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาสารสนเทศและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ; Associate Professor, Information and Communication Department Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University

² นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ; Undergraduate Student, Bachelor's degree (Information Science) Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University

54 คน และนักศึกษาผู้พิการ 16 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าร้อยละ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) สภาพการจัดให้บริการของห้องสมุดสำหรับนักศึกษาผู้พิการ พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ยังไม่มีนโยบายและแผนการดำเนินการให้บริการนักศึกษาผู้พิการ ด้านกายภาพ ห้องสมุดส่วนใหญ่ยังไม่ได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านกายภาพสำหรับนักศึกษาผู้พิการ อาทิ ที่จอดรถ ทางเข้าห้องสมุด ลิฟต์ และห้องน้ำสำหรับผู้พิการโดยเฉพาะ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีหนังสือเสียง E-Book และหนังสืออักษรเบรลล์ ด้านบุคลากร ไม่มีบุคลากรที่ผ่านการอบรมมาโดยเฉพาะ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับผู้พิการ และนักศึกษาผู้พิการยังไม่สามารถเข้าถึงและใช้งานเว็บไซต์ของห้องสมุดได้สะดวก

2) ปัญหาและความต้องการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาผู้พิการ ได้แก่ สภาพทางกายภาพของห้องสมุดไม่เอื้อต่อนักศึกษาผู้พิการ ขาดทรัพยากรสารสนเทศสำหรับนักศึกษาผู้พิการ ไม่มีบุคลากรที่ได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้บริการแก่นักศึกษาผู้พิการ และบริการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตสำหรับนักศึกษาผู้พิการมีไม่เพียงพอ ส่วนความต้องการของนักศึกษาผู้พิการ ได้แก่ การมีบุคลากรที่รับผิดชอบช่วยเหลือนักศึกษาผู้พิการ โดยเฉพาะ ทรัพยากรสารสนเทศสำหรับนักศึกษาผู้พิการที่ทันสมัยและเพียงพอ คอมพิวเตอร์สำหรับให้บริการ และมีห้องหรือมุมสำหรับนักศึกษาผู้พิการ

Abstract

The purposes of this research were to determine the current status of the library services for students with disabilities, problems and needs of the students use library services. The sample for the study consisted of 54 heads of Information service of academic libraries and 16 disabled students. The tools for collecting data were questionnaires and interview. The research results were summarized as follows:

1) The current status of the library services for students with disabilities: Most libraries did not have policies and operational plans for students with

disabilities, lack of car parking and entrance to the library for disabled , and no elevators and toilets for the disabled. For information resources, most libraries did not have audio books, E-books and Braille books. No library staff trained specifically for disabled, no computers for disabled and the website of the library was not convenient to access and easy to use.

2) The problems of library use for students with disabilities: Library buildings were not conducive to the disabled. Most libraries lack of information resources and staff trained for disabled, and computer and Internet services were inadequate. The needs of library services: Library staff for assisting disabled, the up to date library resources, computers service and a room or corner for disabled were needed.

คำสำคัญ: การจัดบริการห้องสมุดสำหรับนักศึกษาผู้พิการ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา นักศึกษาผู้พิการ

Keywords: Library Services for Students with Disabilities; Academic Libraries; Students with Disabilities

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันได้เปิดโอกาสผู้พิการเข้าศึกษาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งในปี 2553 มี สถาบันอุดมศึกษาจำนวน 73 แห่ง ที่รับผู้พิการเข้าเรียนในรูปแบบเรียนร่วมกับนักศึกษาทั่วไปตั้งแต่ระดับต่ำกว่าระดับปริญญาตรีจนถึงระดับปริญญาเอก รวมทั้งสิ้น 4,668 คน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555) ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551, 2551) มาตรา 5 ที่ระบุว่า “คนพิการมีสิทธิทางการศึกษาดังนี้...(3) ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้... ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล” และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (2550) มาตรา 49 ที่กำหนดว่า “...บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ...”

แม้นักศึกษาผู้พิการที่ศึกษาในระดับอุดมศึกษาจะมีจำนวนน้อย ดังสถิติในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา พบว่า ปีการศึกษา 2553 มีนักศึกษาผู้พิการ 4,668 คน คิดเป็นร้อยละ 0.007 จากประชากรทั้งประเทศ ปี 2554 มีจำนวน 3,775 คน คิดเป็นร้อยละ 0.005 และปี 2555 มีจำนวน 4,049 คน คิดเป็นร้อยละ 0.059 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556) แต่ผู้พิการเป็นบุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม และมีความสามารถในการช่วยเหลือตัวเองไม่เท่าเทียมกับคนปกติ เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใดเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551, 2551) ดังนั้น จึงมีกฎหมายที่ช่วยในการคุ้มครองสิทธิของผู้พิการ เช่น กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2548 เป็นต้น

ห้องสมุดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Needham, 1977) และปรัชญาของห้องสมุด คือ เสรีภาพทางวิชาการ และการให้บริการที่สนองความต้องการของผู้ใช้ทุกกลุ่ม โดยทุกคนสามารถเข้าถึงสารสนเทศทุกประเภทได้เท่าเทียมกัน (Carter, 2004; Mason, 2014) แม้นักศึกษาผู้พิการจะมีจำนวนน้อย แต่ห้องสมุดต้องตระหนักว่า นักศึกษาผู้พิการไม่สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้เช่นนักศึกษาปกติ การให้บริการของห้องสมุดจึงต้องคำนึงถึงผู้พิการด้วย ทั้งในด้านทรัพยากรสารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ บุคลากรที่คอยให้ความช่วยเหลือ และการจัดสภาพทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งภายในและภายนอกห้องสมุด นอกจากนี้ ห้องสมุดยังเป็นอาคารประเภทหนึ่งที่ต้องดำเนินการตามกฎหมายกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2548 ดังนั้น เพื่อให้นักศึกษาผู้พิการสามารถใช้ชีวิตในการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้อย่างราบรื่นตลอดหลักสูตร มหาวิทยาลัยและห้องสมุดจะต้องร่วมมือกันทั้งในด้านนโยบายและจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการด้านอาคารสถานที่ ทรัพยากรสารสนเทศ บุคลากร อุปกรณ์ต่างๆ และบริการเพื่อประโยชน์ต่อการเข้าใช้บริการ โดยผู้พิการจะต้องได้รับการบริการที่ดีจากห้องสมุด (Cornell

University, 1991) นอกจากนี้ การเข้าถึงสารสนเทศยังถือเป็นสิทธิหนึ่งที่สำคัญของบุคคลในสังคมประชาธิปไตย (Torado, 2005) สำหรับผู้พิการที่เป็นนักศึกษาจะมีความต้องการการเข้าถึงสารสนเทศเป็นพิเศษ (Mason, 2014) เนื่องจากไม่สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้ง่ายเช่นนักศึกษาปกติ และผู้พิการแต่ละประเภทมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้ห้องสมุดแตกต่างกัน และลักษณะความพิการ รวมถึงระดับความพิการยังมีผลต่อการใช้ห้องสมุดด้วย เช่น นักศึกษาที่ตาบอดสนิทจำเป็นต้องมีอุปกรณ์ช่วยในการใช้สารสนเทศ หรือต้องการสารสนเทศในรูปแบบพิเศษ เช่น หนังสืออักษรเบรลล์ เป็นต้น นักศึกษาเหล่านี้โดยเฉพาะผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้จึงมีแนวโน้มที่จะไม่ใช้ห้องสมุด เนื่องจากมีปัญหาและอุปสรรคทั้งด้านกายภาพและด้านทัศนคติ สำหรับอุปสรรคด้านกายภาพของห้องสมุดที่ไม่เอื้อ เช่น บันได ประตู ลิฟต์ และห้องน้ำ ส่วนด้านทัศนคติ ได้แก่ ความเข้าใจของบุคลากรที่ไม่ถูกต้องต่อผู้พิการ และความรู้สึกไม่เต็มใจที่จะช่วยเหลือนักศึกษาผู้พิการ เป็นต้น ส่วนตัวนักศึกษาผู้พิการเองก็อาจมีประสบการณ์ในการใช้ห้องสมุดน้อย และมีปัญหาในการสื่อสารกับบุคลากรของห้องสมุด อย่างไรก็ตาม นักศึกษาผู้พิการต้องการเรียนรู้และศึกษาหาความรู้เช่นเดียวกับนักศึกษาปกติ ซึ่งนักศึกษาเหล่านี้ไม่ได้ต้องการบริการที่พิเศษ แต่ห้องสมุดจะต้องทำให้เกิดความเท่าเทียมกันในการใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษา (Needham, 1977)

ปัจจุบัน ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งได้จัดตั้งอำนวยการความสะดวกในการเข้าถึงสารสนเทศในระดับพื้นฐานแก่นักศึกษาผู้พิการ แต่ยังมีห้องสมุดอีกหลายแห่งที่ไม่ได้ตระหนักหรือละเลยต่อข้อกำหนดของกฎกระทรวงดังกล่าว สำหรับห้องสมุดที่มีการดำเนินการ ก็ยังไม่มีข้อมูลว่าแต่ละแห่งได้ดำเนินการมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดให้บริการของห้องสมุดสำหรับนักศึกษาผู้พิการยังมีจำนวนน้อยด้วย ดังนั้น การศึกษาถึงสภาพการให้บริการของห้องสมุดต่อนักศึกษาผู้พิการปัญหาและความต้องการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาผู้พิการ จึงจะเป็นประโยชน์ต่อห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผน พัฒนา และปรับปรุงการให้บริการแก่นักศึกษาผู้พิการให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และเป็นไปตามข้อกำหนดเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดให้บริการของห้องสมุดระดับอุดมศึกษาสำหรับนักศึกษาผู้พิการ
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการใช้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของนักศึกษาผู้พิการ

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

นักศึกษาผู้พิการ หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น การได้ยิน และการเคลื่อนไหว ซึ่งมีอุปสรรคในด้านต่างๆ และมีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านใดด้านหนึ่งเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในการศึกษา และในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างนักศึกษาทั่วไป

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา หมายถึง หน่วยงานที่ให้บริการทรัพยากรสารสนเทศของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่มีนักศึกษาผู้พิการ ซึ่งอาจเรียกว่า สำนักหอสมุด สำนักวิทยบริการ หรือชื่ออื่นใดที่ทำหน้าที่ดังกล่าว โดยไม่รวมห้องสมุดวิทยาเขต และห้องสมุดคณะ

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการประยุกต์แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการของ International Federation of Library Associations and Institutions (Irvall, and Nielsen, 2005) แนวคิดของ Needham (1977) เกี่ยวกับการจัดให้บริการของห้องสมุดสำหรับนักศึกษาผู้พิการ และข้อกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ ตามกฎกระทรวงกำหนดอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2548 (2548) ซึ่งเน้นประเด็นสำคัญ 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ประกอบด้วย สิ่งอำนวยความสะดวกด้านกายภาพทั้งภายในอาคาร การเข้าถึงอาคาร และภายในอาคารห้องสมุด อาทิ ที่จอดรถทางเข้าอาคาร ประตู ลิฟต์ ทางต่างระดับ ห้องน้ำ และป้ายบอกทิศทาง เป็นต้น

2. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ ทรัพยากรสารสนเทศสำหรับผู้พิการ
3. ด้านอุปกรณ์และบริการ ได้แก่ อุปกรณ์พื้นฐาน เช่น โต๊ะเก้าอี้ การจัดชั้นหนังสือ และบริการสารสนเทศต่างๆสำหรับผู้พิการ
4. ด้านบุคลากร ได้แก่ การมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการให้ความช่วยเหลือผู้พิการโดยเฉพาะ
5. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ ประเภทและจำนวนของเทคโนโลยีสารสนเทศที่จัดให้มีสำหรับผู้พิการได้ใช้ประโยชน์ในการเข้าถึงและใช้สารสนเทศ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยเป็นการศึกษากับสถาบันอุดมศึกษาที่มีนักศึกษาผู้พิการ จำนวน 54 แห่ง ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยรัฐ 8 แห่ง มหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ 11 แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏ 28 แห่ง และมหาวิทยาลัยราชชมงคล 7 แห่ง และศึกษาเฉพาะหอสมุดกลางเท่านั้น ไม่รวมห้องสมุดวิทยาเขต และห้องสมุดคณะ ในการศึกษาสภาพการจัดให้บริการของห้องสมุดสำหรับนักศึกษาผู้พิการ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย หัวหน้าฝ่ายบริการของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่มีนักศึกษาผู้พิการ 54 แห่ง รวม 54 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2556 - มีนาคม 2557 โดยใช้วิธีการส่งและรับกลับคืนทางไปรษณีย์ ซึ่งได้รับแบบสอบถาม 54 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 100.0 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ส่วนการศึกษาปัญหาและความต้องการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาผู้พิการเป็นการศึกษากับนักศึกษาผู้พิการ 16 คน จากสถาบันอุดมศึกษา 8 แห่ง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักศึกษาผู้พิการทางการมองเห็น 7 คน ผู้พิการทางการได้ยิน 2 คน และผู้พิการทางการเคลื่อนไหว 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ โดยเก็บข้อมูลในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์- มีนาคม 2557 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

1. การจัดให้บริการของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาสำหรับนักศึกษาผู้พิการ

1.1 ด้านนโยบายและแผนการดำเนินการหรือยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการให้บริการนักศึกษาผู้พิการ

พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ยังไม่มีมีการกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินการหรือยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการให้บริการนักศึกษาผู้พิการ (ร้อยละ 83.3 และ 81.5) ห้องสมุดที่มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการให้บริการนักศึกษาผู้พิการ มีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 9.3)

1.2 การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอกห้องสมุด

พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่ได้จัดให้มีที่จอดรถสำหรับนักศึกษาผู้พิการ (ร้อยละ 70.4) สำหรับห้องสมุดที่จัดให้มีที่จอดรถ พบว่า ตำแหน่งที่จอดรถอยู่ใกล้ทางเข้าอาคาร (ร้อยละ 58.3) ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีทางเข้าห้องสมุดสำหรับนักศึกษาผู้พิการโดยเฉพาะ (ร้อยละ 55.6) ไม่มีป้ายบอกทางเข้าสำหรับนักศึกษาผู้พิการ (ร้อยละ 81.5) ส่วนใหญ่มีทางลาดสำหรับนักศึกษาผู้พิการ (ร้อยละ 59.3) แต่ไม่มีสัญลักษณ์รูปการติดไว้บริเวณทางลาด (ร้อยละ 66.7)

1.3 การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องสมุด

พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักศึกษาผู้พิการที่ห้องสมุดส่วนใหญ่ยังไม่มี ได้แก่ ลิฟต์สำหรับนักศึกษาผู้พิการ (ร้อยละ 55.6) สัญลักษณ์ผู้พิการที่ช่องประตูด้านนอกลิฟต์ (ร้อยละ 90.7) ปุ่มกดอักษรเบรลล์ภายในลิฟต์ (ร้อยละ 72.2) ลิฟต์ที่มีเสียงบอกตำแหน่งชั้น (ร้อยละ 72.2) ทางลาดสำหรับพื้นทางเดินระหว่างอาคารห้องสมุดที่มีความต่างระดับกันเกิน 2 เซนติเมตร (ร้อยละ 59.3) ทางลาดเพื่อให้รถนั่งผู้พิการผ่านได้สะดวก กรณีที่ธรณีประตูมีความสูง (ร้อยละ 59.3) ป้ายบอกทิศทางหมายเลขชั้นของอาคารสำหรับผู้พิการ (ร้อยละ 61.1) ห้องน้ำสำหรับผู้พิการ (ร้อยละ 48.1) อ่างล้างมือและกระจกสำหรับผู้พิการภายในห้องน้ำ (ร้อยละ 61.1) ราวจับติดผนังแบบพับเก็บได้ในแนวราบด้านข้างโถส้วมด้านที่ไม่ติดผนัง (ร้อยละ 63.0) ปุ่มกดกริ่งขอความช่วยเหลือ (ร้อยละ 87.0) และโทรศัพท์สำหรับผู้พิการ (ร้อยละ 92.6)

ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักศึกษาผู้พิการที่ห้องสมุดส่วนใหญ่มี ได้แก่ แสงสว่างภายในลิฟต์มีเพียงพอ (ร้อยละ 53.7) โทรศัพท์แจ้งเหตุฉุกเฉินในลิฟต์

(ร้อยละ 57.4) ประตูในอาคารของห้องสมุดที่เปิดปิดได้ง่าย (ร้อยละ 51.9) ระดับพื้นห้อง สวมกับพื้นธรรมดาที่เสมอกัน (ร้อยละ 61.1) และสัญลักษณ์บอกทางไปห้องสวม (ร้อยละ 55.6)

1.4 ทรัพยากรสารสนเทศสำหรับนักศึกษาผู้พิการ

พบว่า ทรัพยากรสารสนเทศสำหรับนักศึกษาผู้พิการที่ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มี ได้แก่ หนังสือเสียง (ร้อยละ 77.8) E-Book สำหรับนักศึกษาผู้พิการ (ร้อยละ 74.1) หนังสืออักษรเบรลล์ (ร้อยละ 68.5) และหนังสือภาพสำหรับผู้พิการ (ร้อยละ 66.7) ส่วนอุปกรณ์ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศสำหรับนักศึกษาผู้พิการ เช่น เครื่องอ่านหนังสือเสียง คอมพิวเตอร์สำหรับอ่าน E-Book พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มี (ร้อยละ 74.1)

1.5 การจัดอุปกรณ์และบริการสำหรับนักศึกษาผู้พิการ

พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่ได้จัดแยกชั้นหนังสือสำหรับผู้พิการโดยเฉพาะ (ร้อยละ 83.3) ไม่มีโต๊ะและเก้าอี้อ่านหนังสือสำหรับผู้พิการ (ร้อยละ 83.3) และส่วนใหญ่ยังจัดทางเดินระหว่างชั้นหนังสือไม่กว้างพอสำหรับรถเข็นของผู้พิการ (ร้อยละ 53.7)

1.6 บุคลากร

พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีบุคลากรที่ผ่านการอบรมมาโดยเฉพาะ (ร้อยละ 79.6)

1.7 เทคโนโลยีสารสนเทศ

พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับผู้พิการ (ร้อยละ 74.1) ไม่มีโต๊ะคอมพิวเตอร์สำหรับผู้พิการ (ร้อยละ 63.0) และเว็บไซต์ของห้องสมุดส่วนใหญ่ นักศึกษาผู้พิการยังไม่สามารถใช้งานและเข้าถึงได้สะดวก (ร้อยละ 57.1)

2. ปัญหาการจัดให้บริการสำหรับนักศึกษาผู้พิการของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

สำหรับนักศึกษาผู้พิการทางการเคลื่อนไหวและพิการทางการได้ยินสามารถใช้ห้องสมุดได้เช่นเดียวกับนักศึกษาปกติ ส่วนนักศึกษาผู้พิการทางการมองเห็นมีอุปสรรคในการใช้ห้องสมุดมากกว่านักศึกษาผู้พิการทางการเคลื่อนไหวและพิการทางการได้ยิน สำหรับปัญหาการจัดให้บริการสำหรับนักศึกษาผู้พิการของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีดังนี้

1. ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอกห้องสมุด อาคารห้องสมุดไม่ได้สร้างขึ้นเพื่อให้เอื้อต่อผู้พิการเท่าที่ควร ไม่มีที่จอดรถเฉพาะสำหรับผู้พิการ และประตูทางเข้าออกห้องสมุดเปิดปิดได้ยากไม่เหมาะสมสำหรับผู้พิการ

2. ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องสมุด ไม่มีลิฟต์สำหรับผู้พิการ และลิฟต์มีขนาดเล็กไม่เหมาะสมสำหรับผู้พิการที่นั่งรถเข็น

3. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ขาดทรัพยากรสารสนเทศสำหรับนักศึกษาผู้พิการ เช่น หนังสืออักษรเบรลล์ หนังสือเสียง เป็นต้น

4. ด้านการให้บริการต่างๆ ห้องสมุดยังไม่มีนโยบายและแผนดำเนินการเกี่ยวกับการให้บริการสำหรับนักศึกษาผู้พิการ และยังไม่มีบริการสำหรับนักศึกษาผู้พิการโดยเฉพาะ

5. ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ไม่มีบุคลากรเฉพาะที่ได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้เพื่อให้บริการแก่นักศึกษาพิการ และบุคลากรที่ให้บริการแก่นักศึกษาพิการมีไม่เพียงพอ

6. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับนักศึกษาผู้พิการ บริการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตสำหรับนักศึกษาผู้พิการยังมีไม่เพียงพอ และคอมพิวเตอร์ที่ติดตั้งระบบการออกเสียงและซอฟต์แวร์อื่นๆไม่เหมาะสมสำหรับนักศึกษาผู้พิการ

3. ความต้องการในการจัดให้บริการของห้องสมุดสำหรับนักศึกษาผู้พิการ

นักศึกษาผู้พิการโดยเฉพาะผู้พิการทางการมองเห็น มีความต้องการให้ห้องสมุดจัดให้บริการต่างๆดังนี้

1) ห้องสมุดควรมีบุคลากรที่รับผิดชอบดูแลช่วยเหลือนักศึกษาผู้พิการโดยเฉพาะ ให้ความเอาใจใส่ดูแลและให้ความสำคัญต่อผู้ใช้ที่เป็นนักศึกษาผู้พิการให้มากขึ้น

2) มีทรัพยากรสารสนเทศที่ทันสมัยและเพียงพอสำหรับนักศึกษาผู้พิการ เช่น หนังสืออักษรเบรลล์ และหนังสือเสียง เป็นต้น

3) ควรจัดชั้นหนังสือให้เหมาะสมที่นักศึกษาผู้พิการสามารถหยิบได้สะดวก ไม่สูงเกินไป

4) จัดให้มีคอมพิวเตอร์สำหรับให้บริการแก่นักศึกษาผู้พิการทางการมองเห็น

5) มีบริการอ่านหนังสือสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น

6) จัดให้มีห้องหรือมุมสำหรับนักศึกษาผู้พิการ

7) ห้องสมุดควรมีประตูทางเข้าออกสำหรับนักศึกษาผู้พิการโดยเฉพาะ และลิฟต์ควรมีปุ่มอักษรเบรลล์ และเป็นลิฟต์ที่นักศึกษาผู้พิการสามารถใช้งานได้จริง

อภิปรายผล

1. นโยบายและแผนการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดให้บริการสำหรับนักศึกษาผู้พิการ

ห้องสมุดส่วนใหญ่ยังไม่มีกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินการให้บริการแก่นักศึกษาผู้พิการ สำหรับห้องสมุดของมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐและมหาวิทยาลัยรัฐส่วนหนึ่งมีการกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินการ ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยราชชมคลส่วนใหญ่ยังไม่มีนโยบายและแผนการดำเนินการเกี่ยวกับการให้บริการแก่นักศึกษาผู้พิการ ซึ่งผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าห้องสมุดแต่ละแห่งมีความตระหนักและให้ความสำคัญด้านความเท่าเทียมด้านโอกาสในการเข้าถึงและใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้โดยเฉพาะกับนักศึกษาผู้พิการที่แตกต่างกัน รวมถึงการจัดความพร้อมในการให้บริการที่แตกต่างกันด้วย ซึ่งมีผลกระทบต่อนักศึกษากลุ่มดังกล่าวซึ่งเป็นผู้ที่มีโอกาสในการเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาน้อยกว่านักศึกษาปกติ เมื่อเข้ามาศึกษาก็ยังขาดโอกาสที่ดีในการแสวงหาความรู้อีกด้วย เนื่องจากนโยบาย คือ ทิศทางหรือเป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กรซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารงานขององค์กร ดังนั้น ห้องสมุดจึงควรมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการให้บริการแก่ผู้ใช้โดยเท่าเทียมกัน และให้ความสำคัญต่อนักศึกษาผู้พิการให้มากขึ้นโดยเฉพาะนักศึกษาผู้พิการที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือเป็นพิเศษ เช่น ผู้พิการทางการมองเห็น เป็นต้น สำหรับผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับ Koulikourdi (2008) ที่พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ในกรีซไม่ได้ให้บริการแก่ผู้ใช้ทุกคนโดยเท่าเทียมกัน โดยมีห้องสมุดจำนวนน้อยที่ตระหนักถึงความต้องการของผู้ใช้ที่เป็นผู้พิการและมีการกำหนดเป็นนโยบายของห้องสมุด (ร้อยละ 10.6) และผลการศึกษาของ Pripuek (2002) ที่พบว่า แผนการดำเนินงานมีความสำคัญในการพัฒนาห้องสมุด ผู้บริหารต้องวางแผนเพื่อให้บริการห้องสมุดสำหรับนักเรียนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหวโดยจัดให้มีบริการต่างๆ จัดสรรงบประมาณ จัดหาเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ จัดหาสารสนเทศที่ทันสมัยและเพียงพอกับความต้องการของนักเรียน และมีงบประมาณเพื่อการพัฒนาบุคลากรของห้องสมุด

2. ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งภายนอกและภายในห้องสมุดสำหรับนักศึกษาผู้พิการ

ห้องสมุดส่วนใหญ่ยังไม่มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอกห้องสมุดสำหรับนักศึกษาผู้พิการ เช่น ที่จอดรถ ทางเข้าห้องสมุด ทางลาด ป้ายบอกทาง เป็นต้น รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องสมุดสำหรับนักศึกษาผู้พิการ อาทิ ลิฟต์ ห้องน้ำ ทางลาดประตูอาคาร และโทรศัพท์ เป็นต้น ซึ่งยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2548 แม้ห้องสมุดหลายแห่งได้จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าว แต่ในสภาพที่เป็นจริง พบว่านักศึกษาผู้พิการไม่สามารถใช้งานได้โดยสะดวกและปลอดภัย ทั้งนี้อาจเนื่องจากอาคารห้องสมุดส่วนใหญ่ก่อสร้างก่อนที่จะมีกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2548 รวมถึงการขาดนโยบายและแผนการดำเนินการเกี่ยวกับการให้บริการแก่นักศึกษาผู้พิการ ดังนั้น เพื่อให้บริการของห้องสมุดมีความเป็นมาตรฐานและก้าวไปสู่ความเป็นสากล ห้องสมุดควรดำเนินการตามแนวทางการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสำหรับผู้พิการ ของ International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) (Irvall and Nielsen, 2005) และกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2548 ทั้งนี้โดยเน้นถึงความสอดคล้องกับลักษณะความพิการของของนักศึกษา สำหรับผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ Panraluk (2006) ที่พบว่า การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกของอาคารสำหรับผู้พิการมีความแปรผกผันกับอายุอาคาร ซึ่งมีกฎหมายแต่ละยุคสมัยเป็นตัวแปรที่สำคัญ แต่อาคารควรมีการปรับปรุงตามรูปแบบที่ใช้ปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ใช้งานได้จริง โดยคำนึงถึงบริเวณภายนอกเพื่อให้เข้าถึงตัวอาคาร การเข้าถึงอาคาร และภายในอาคาร ซึ่งแนวทางการปรับปรุงอาคารให้เป็นไปตามความจำเป็น เนื่องจากเกี่ยวข้องกับงบประมาณ

3. ด้านทรัพยากรสารสนเทศสำหรับนักศึกษาผู้พิการ ห้องสมุดส่วนใหญ่ขาดทรัพยากรสารสนเทศสำหรับนักศึกษาผู้พิการ โดยเฉพาะผู้พิการทางการมองเห็น นอกจากนี้ ทรัพยากรสารสนเทศที่มีก็ขาดความทันสมัย และผลการวิจัยยังพบว่า ความต้องการอันดับแรกของนักศึกษา คือ ทรัพยากรสารสนเทศที่ทันสมัย ซึ่งในสภาพที่เป็นจริงมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมีนักศึกษาผู้พิการโดยเฉพาะทางด้านการมองเห็นจำนวนน้อย ดัง

นั้น การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศสำหรับผู้พิการจึงไม่ได้ใช้งบประมาณมาก แต่ห้องสมุดควรมุ่งเน้นทรัพยากรสารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้และเน้นความทันสมัย นอกจากนี้ ควรคำนึงถึงการมีอุปกรณ์และซอฟต์แวร์ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศด้วย เช่น โปรแกรมการอ่านหน้าจอภาพ และโปรแกรมสังเคราะห์เสียง เป็นต้น ทั้งนี้ห้องสมุดควรยึดแนวทางการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสำหรับผู้พิการของ IFLA เกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศสำหรับคนพิการ ซึ่งเน้นทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลายรูปแบบ เช่น หนังสือภาพ หนังสืออักษรเบรลล์ วีดีโอ/ดีวีดี ที่มีคำบรรยายได้ภาพ และ E-book เป็นต้น ซึ่งผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับ Epp (1999) ที่ระบุว่า นักศึกษาผู้พิการมีความต้องการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศเช่นเดียวกับนักศึกษาปกติ และต้องการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ และ Todaro (2005) ที่พบว่า ห้องสมุดในอาร์เจนตินายังขาดแคลนทรัพยากรสารสนเทศสำหรับผู้พิการทางการมองเห็น โดยมีหนังสืออักษรเบรลล์จำนวนหนึ่ง ส่วนหนังสือที่อยู่ในรูปดิจิทัลมีน้อย นอกจากนี้ยังขาดอุปกรณ์และซอฟต์แวร์ที่ช่วยในการอ่านด้วย

4. **ด้านบุคลากร** ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีบุคลากรสำหรับให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาผู้พิการ และบุคลากรที่ให้บริการส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับฝึกอบรมเพื่อการให้บริการสำหรับนักศึกษาผู้พิการโดยเฉพาะ ซึ่งบุคลากรที่ให้บริการถือเป็นหัวใจสำคัญและเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จของการให้บริการแก่นักศึกษาผู้พิการ บุคลากรที่ดีจะช่วยให้ห้องสมุดสามารถเอาชนะข้อจำกัดและอุปสรรคต่างๆในการให้บริการโดยเฉพาะแก่นักศึกษาผู้พิการได้ บุคลากรจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องและมีทัศนคติที่ดีต่อนักศึกษาผู้พิการ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ความต้องการของนักศึกษาในอันดับที่สูง คือบุคลากรที่รับผิดชอบดูแลช่วยเหลือนักศึกษาผู้พิการ ดังนั้น การกำหนดผู้รับผิดชอบสำหรับให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาผู้พิการและการพัฒนาบุคลากรดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นโดยเร่งด่วน ซึ่งผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับ Fujirt (2003) ที่พบว่า ผู้ใช้ต้องการบุคลากรที่ให้ความช่วยเหลือในระดับมาก แต่ผู้ให้บริการไม่มีความรู้และทักษะในการให้บริการเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการโดยเฉพาะ ความกระตือรือร้นและความเต็มใจในการให้บริการมีน้อย และ Wijit (2010) ที่พบว่า ห้องสมุดสำหรับผู้พิการทางสายตามีปัญหาด้านขาดบุคลากร

5. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับนักศึกษาผู้พิการ ห้องสมุดส่วนใหญ่ยังไม่มีเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ สำหรับนักศึกษาผู้พิการ รวมถึงโต๊ะเก้าอี้สำหรับใช้อุปกรณ์ดังกล่าว นอกจากนี้ นักศึกษาผู้พิการส่วนใหญ่ยังไม่สามารถเข้าถึงเว็บไซต์ของห้องสมุด ซึ่งมีเพียงบางห้องสมุดเท่านั้นที่นักศึกษาผู้พิการสามารถเข้าถึงได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยด้านความต้องการของนักศึกษาที่พบว่า ต้องการให้ห้องสมุดจัดให้มีคอมพิวเตอร์สำหรับให้บริการแก่นักศึกษาโดยเฉพาะผู้พิการทางสายตา การที่ห้องสมุดยังนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาให้บริการน้อยนั้น อาจเนื่องจากห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีนโยบายและแผนการดำเนินการเกี่ยวกับการให้บริการนักศึกษาผู้พิการที่ชัดเจน อย่างไรก็ตาม ห้องสมุดควรพัฒนาและปรับปรุงให้บริการกับนักศึกษาโดยเน้นโอกาสที่เท่าเทียมกัน และพิจารณาถึงการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับผู้พิการแต่ละประเภทมาให้บริการ เช่นเดียวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ เช่น Cornell University (1991) ซึ่งมีการกำหนดนโยบายการให้บริการของห้องสมุดสำหรับนักศึกษาผู้พิการ และมีอุปกรณ์ต่างๆ และจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับคนพิการ เป็นต้น ผลการศึกษาค้นคว้าโดยเฉพาะเรื่องเว็บไซต์ของห้องสมุด มีความสอดคล้องกับ Koulikourdi (2008) ที่พบว่า มีห้องสมุดในกรีกส่วนน้อยที่จัดทำเว็บไซต์ตามแนวทางการพัฒนาเว็บ ของ World Wide Web Consortium (W3C) (ร้อยละ 18.2) เพื่อให้เอื้อต่อการใช้งานของผู้พิการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อนักศึกษาผู้พิการ

1) นักศึกษาต้องตระหนักและให้ความสำคัญต่อการเข้าถึงและใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ และสิทธิของผู้พิการในการใช้บริการของห้องสมุด รวมถึงการแจ้งความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศให้ห้องสมุดทราบ

ข้อเสนอแนะต่อห้องสมุด

- 1) ห้องสมุดของสถาบันอุดมศึกษาที่มีนักศึกษาผู้พิการ ควรกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการให้บริการสำหรับนักศึกษาผู้พิการให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม
- 2) จัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาผู้พิการและมีความทันสมัย

3) จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆในการเข้าถึงและการใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่สอดคล้องกับลักษณะความพิการของนักศึกษา โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

4) ปรับปรุงและพัฒนาเว็บไซต์ของห้องสมุด โดยคำนึงถึงการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ของนักศึกษาผู้พิการ

5) จัดให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบสำหรับให้บริการแก่นักศึกษาผู้พิการ โดยต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถและทักษะในการให้บริการกับนักศึกษากลุ่มนี้โดยเฉพาะ

6) ห้องสมุดควรวางแผนพัฒนาและปรับปรุงสภาพทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกตามกฎหมายกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2548 โดยดำเนินการให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้จริง

7) ในแต่ละปีการศึกษา ห้องสมุดควรประสานงานกับคณะที่มีนักศึกษาผู้พิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการจัดบริการที่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงและสภาพความพิการของนักศึกษา

ข้อเสนอแนะต่อมหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) มหาวิทยาลัยที่รับนักศึกษาผู้พิการ ควรกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการเตรียมความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาผู้พิการ

เอกสารอ้างอิง

Carter, Catherine J. (2004). Providing Services for Students with Disabilities in an Academic Library. **Education Libraries**. 27(2): 13-19.

Commission on Higher Education. (2556). **Total Students 2555 in Higher Education Institutions by the Institution/ Gender / Age / Faculty / Department Name (for the Disabled)**. Retrieved October 20, 2013 from <http://www.info.mua.go.th/information...>

- Constitution of the Kingdom of Thailand (2550).** Retrieved October 20, 2013 from <http://www.ombudsman.go.th/10/documents/law/Constitution2550.pdf>
- Cornell University. (1991). **Student Disability Services Access Guide.** Retrieved July 12, 2013, from http://sds.cornell.edu/Brochures/SDS_Access_Guide.pdf
- Epp, Mary Anne. (1999). Library Services to Canadian College Students with Print Disabilities. **Library Hi Tech.** 17(2):189-196.
- Fujitr, P. (2003). Technology Facilities for Library Services to Blind and Visually Impaired Students of Higher Education Institutions in Bangkok and Its Vicinity. **Journal of Information.** 4(2):79-94.
- Irvall, Birgitta and Nielsen, Gyda Skat. (2005). **Access to Libraries for Persons with Disabilities – Checklist.** Retrieved October 20, 2013, from <http://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/professional-report/89.pdf>
- Hague, IFLA Headquarters.** Retrieved December 12, 2013 from <http://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/professional-report/89.pdf>
- Koulikourdi, Anna. (2008). Library Services for People with Disabilities in Greece. **Library Review.** 57(2): 138-148.
- Management Education for the Disabled Act 2551.** (2008). Retrieved October 20, 2013 from http://www.mua.go.th/data_main/law/25_03_51.pdf
- Mason, Moya K. (2014). **User Groups in Academic Libraries.** Retrieved February 12, 2014 from <http://www.moyak.com/papers/library-reference-service-users.html>
- Ministry of Education. (2013). **Educational Development Plan for Disabled within 5 Years(2555-2559).** Bangkok: Office of the Basic Education Commission.
- Needham, William L. (1977). Academic Library Service to Handicapped Students. **Journal of Academic Librarianship.** 3(5):273-27.

- Panraluk, C.(2006). **Guidlines for Building Renovation to Follow the Access to Public Facilities for Disabled Persons Regulations B.E. 2548: A Case Study of Chulalongkorn University**. Master of Architecture Thesis. Chulalongkorn University.
- Pripuek, A (2002). **Library Management for Physical Disability Students of the Redemtorist Vocational School for the Disabled at Pattaya**. Master of Arts Thesis. Ramkhamhaeng University.
- Todaro, Alicia Julia. (2006). Library Services for People with Disabilities in Argentina. **New Library World**. 106(1212/1213): 253-268.
- Wijit, S. (2010). **The Operations of Libraries for Visually Impaired People : Four Case Studies**. Master of Arts Thesis in Library and Information Science. Srinakharinwirot University.